

ΧΑΣΑΝ ΜΠΛΑΣΙΜ

Γιατί δε γράφεις ένα κανονικό μυθιστόρημα, αντί να μας ζαλίζεις με όλους αυτούς τους χαρακτήρες;

Εισαγωγή

Είναι σύνθετες σε αυτή τη χώρα – όπου ως γνωστόν δεν υπάρχει ρατσισμός – οι μετανάστες να αποτελούν ένα κομμάτι του πληθυσμού ενταγμένο και αντιληπτό ως μέρος του εθνικού καταμερισμού εργασίας. Είναι αντιληπτοί σε σχέση με βέβαια με την πολλών σικαμένων συνδηλώσεων έννοια της 'εγκληματικότητα'. Παράνομες υπάρξεις. Έχουν βρει και λέξεις για αυτούς που τους υποβαθμίζουν σαν υπάρξεις περισσότερο, λέξεις εγκληματικές, όπως «λαθρομετανάστες». Και από την άλλη είναι βέβαια αντιληπτοί και σαν εργάτες, εργαζόμενοι σε διάφορα υποτιμημένα πόστα, «δουλείες που δεν θα 'καναν οι έλληνες». Μάλιστα, εντός της μεταναστευτικής κοινότητας ο καταμερισμός συνεχίζει ακάθεκτος: οι φιλιπινέζες είναι για καθάρισμα σπιτιού, οι αλβανοί για οικοδομή, οι πακιστανοί ή οι ρουμάνοι για το κωράφι κτλ. Οι έλληνες πάλι, οι έλληνες μπορούν να καταλαμβάνουν όλες τις άλλες κοινωνικές θέσεις. Αναμφίβολα, μια από αυτές τις θέσεις, με κύρος ψηλό ενίοτε, είναι αυτή η θέση που έχει αυτός που αφηγείται, αυτός που μιλάει και γράφει ιστορία, ιστορίες, λόγους, φανταστικά σενάρια, κ.ο.κ. Όσο ανέκδοτο ήταν για τους έλληνες πριν 20 χρόνια το «αλβανός τουρίστας» - το να γίνει η ιδιότητα του τουρίστα αξιοσέβαστη στην ελληνική κοινωνία βέβαια δεν σημαίνει τίποτε άλλο από την πλήρη νεοϋλιτιστική ξεδιαντροπία της σε συνδυασμό με την παράλληλη κατάρρευση κάθε ίχνους ανθρωπισμού εντός της - άλλο τόσο θα ήταν το «μετανάστης λογοτέχνης». Ε, ένα τέτοιο ταμπού θέλουμε να σπάσουμε σε αυτό το τεύχος, αναπαράγοντας ένα απόσπασμα από ένα βιβλίο ενός ιρακινού μετανάστη, λογοτέχνη της φινλανδίας. Ο Χασάν Μπλασίμ είναι γνωστός ποιητής, συγγραφέας και σκηνοθέτης ντοκιμαντέρ από το Ιράκ. Μέρος του έργου του (που υπογράφηκε με ψευδώνυμο), κατά τη διάρκεια της κυριαρχίας του Σαντάμ στο Ιράκ, αφιερώθηκε στους Κούρδους της Σουλεϊμάνγια, μιας από τις περιοχές που κτυπήθηκαν βανάουσα από το καθεστώς. Μας θυμίζει με κάτι τέτοια, τη ριζοσπαστικότητα που μπορεί να δείξει ένας/μία καλλιτέχνης απέναντι στο έθνος-κράτος από το οποίο προέρχεται με κόστος της ίδιας του της ζωής. Μας έρχεται έτσι ένα ανέκδοτο στο νου: «έλληνας καλλιτέχνης». Ο Μπλασίμ σε μεγαλύτερη ηλικία μετανάστευσε στη Φινλανδία, απ' όπου συνεχίζει να γράφει στα αραβικά, ενταγμένος πλέον στα λογοτεχνικά πράγματα της χώρας. Η μετάφραση του συγκεκριμένου αποσπάσματος που δημοσιεύουμε είναι του Όχι Εγώ.

Στην Ελλάδα δεν έχουμε μέχρι στιγμής παρά ελάχιστα δείγματα αυτού του τρόπου γραφής, δεν έχουμε παρά ελάχιστα δείγματα της λεγόμενης 'μεταναστευτικής λογοτεχνίας', το ξέρουμε όμως ότι θα γίνει κι αυτό σύντομα. Μεγαλώνουν οι δεύτερες γενιές, μεγαλώνουν τα παιδιά των μεταναστών και σε αυτή τη χώρα, ήδη κάνουν τα πρώτα τους βήματα, μπορεί όχι στην επίσημη λογοτεχνία αλλά σίγουρα στο πολιτικό χιπ χοπ μπορούμε ήδη να τους ακούσουμε. Μπορεί οι καταγγελίες να είναι δύσκολο να φτάσουν στα αστυνομικά τμήματα, μπορεί οι φωνές τους να φτάνουν δύσκολα στα media (παρά μόνο με τόνο δακρύβρεχτο) και τους θεσμούς, μπορεί οι καταγεγραμμένες σκέψεις τους να φτάνουν εξίσου δύσκολα στους εκδοτικούς οίκους, αλλά είμαστε σίγουροι και σίγουροι πως δεν θα αργήσει πολύ η μέρα που θα βρουν

το δρόμο τους τα βιώματα των μεταναστών προς τη δημοσιότητα, ρίχνοντας και μια ακτίνα με κάτι πιο λαμπερό στον ελληνικό βόθρο. Ήδη το «θα με κρύψεις;» του τούρκου πολιτικού πρόσφυγα Φετίχ Ντογάν Κοτς (Στάσει Εκπίπτοντες, 2013) έχει εκδοθεί και περιμένει στα ράφια των βιβλιοπωλείων. Αδημονούμε και για άλλες τέτοιες απόπειρες.

Γιατί δε γράφεις ένα κανονικό μυθιστόρημα, αντί να μας ζαλίζεις με όλους αυτούς τους χαρακτήρες;

Μαζί μας είχαμε το ημίγυμνο πτώμα ενός Αφγανού. Ο Αντέλ Σαλίμ κι εγώ το σέρναμε για τρεις ατέλειωτες νύχτες μέσα σε ένα φαινομενικά ατέλειωτο δάσος, απ' όπου δεν υπήρχε έξοδος. Ο Αντέλ είχε βγάλει τη μαύρη μπλούζα του Αφγανού κι εγώ του είχα δέσει τα πόδια με τα μανίκια. Ήταν το τελευταίο δάσος πριν τα σύνορα Ρουμανίας-Ουγγαρίας. Δέκα μέτρα μετά η μπλούζα είχε σκιστεί, οπότε αρχίσαμε να τον κρατάμε από τα χέρια. Χιόνιζε διαρκώς από τότε που περάσαμε τον ποταμό, αλλά όταν ξαποστάσαμε εκεί την τελευταία νύχτα του ταξιδιού τα ξέχασα όλα και ονειρεύτηκα ότι βρισκόμουν πίσω στις ημέρες του πολέμου και κοιμόμουν στους κοιτώνες της στρατιωτικής μου μονάδας. Την αυγή μας ξύπνησε η θέα των σκύλων του Ουγγρικού στρατού που μύριζαν το πτώμα του Αφγανού.

- Το όνομα σας;
- Σαλέμ Χουσεϊν.
- Ετών;
- Τριάντα.

Η γυναίκα έκανε μια χειρονομία, υποδεικνύοντας μου να βγάλω τα εσώρουχα μου. Χτες πήραν δείγματα από τα κόπρανα μας, σήμερα εξετάζουν την επιδερμίδα μας. Σημείωσε κάτι στα χαρτιά μπροστά της, και μετά έδειξε προς τα πάνω με το δάχτυλο της. Ξαναφόρεσα τα εσώρουχα μου. Έδειξε την πόρτα χωρίς να με κοιτάξει. Φόρεσα τα υπόλοιπα ρούχα μου. Μετά από μένα μπήκε ο Αντέλ Σαλίμ, και μετά ένας ψηλός νεαρός Νιγηριανός που τον έλεγαν Τζέιμς. Φόραγε καλοκαιρινό σορτσάκι με μια χαμογελαστή φάτσα τυπωμένη στο πίσω μέρος και ένα λεπτό πουκάμισο με τα χρώματα της σημαίας της Τζαμάικα. Διαμαρτυρόταν στη συνοδό του όταν του απαγόρευσε να βγει έξω να καπνίσει. Οι μόνοι που απέμεναν ήταν ο Μαροκινός και ένας ηλικιωμένος Κούρδος με τη γυναίκα του. Ήμασταν η νέα φουρνιά εξεταζόμενων. Είχαμε φτάσει στο νοσοκομείο νωρίς το πρωί, συνοδευόμενοι από μια χαριτωμένη νεαρή γυναίκα που δούλευε στο κέντρο υποδοχής προσφύγων και την έλεγαν Ανίσα. Ήταν μια Αλβανίδα που είχε πιάσει δουλειά στο κέντρο αφού είχε ζήσει εκεί ως πρόσφυγας για πέντε χρόνια και, στο μεταξύ, είχε μάθει άπαιστα Ούγγρικά. Έδωσαν στον καθένα μας ένα δοχείο για τα κόπρανα και έναν πλαστικό σωλήνα για τα ούρα. Ο Μαροκινός σηκώθηκε και ξεκούμπωσε λίγο τη ζώνη του, έβαλε την κόκκινη αθλητική του μπλούζα μέσα από το παντελόνι και μετά έσφιξε τη ζώνη. Ο Τζέιμς ο Νιγηριανός βγήκε από το δωμάτιο της γιατρού εκστατικός, και τράβηξε το κορδόνι από το σορτσάκι του σαν να είχε μόλις βγει από το δωμάτιο μιας πόρνης. Η Ανίσα μας είπε

και κοπράνων και ότι ήλπιζε πως οι εξετάσεις μας θα πήγαιναν καλά. Χωρίς να τη ρωτήσει κανείς, μας είπε τι είχε συμβεί στην προηγούμενη φουρνιά, τον μήνα που είχε περάσει. Μας είπε ότι ήταν δέκα νεαροί Σομαλοί με ένα αγοράκι. Ο ένας από αυτούς μάζεψε όλα τα δοχεία για κόπρανα και τα γέμισε ο ίδιος, ενώ οι άλλοι έδωσαν μόνο ούρα. Φυσικά, στο εργαστήριο κατάλαβαν αμέσως ότι όλα τα δείγματα κοπράνων προέρχονταν από το ίδιο άτομο. Όταν το είπαν στους Σομαλούς, αυτοί απάντησαν ότι δεν είχαν άλλο τρόπο να γεμίσουν τα δοχεία. Είπαν ότι δυσκολεύονταν να πάρουν δείγματα στις δυτικού τύπου τουαλέτες του νοσοκομείου, επειδή τα σκατά επέπλεαν και ήταν πολύ δύσκολο να τα ψαρέψουν. Οπότε τη δουλειά την ανέλαβε ένα άτομο. Έχεσε στο πάτωμα του μπάνιου και έτσι γέμισε εύκολα τα δοχεία ολονών, του αγοριού συμπεριλαμβανομένου.

Εγώ με τον Αντέλ Σαλίμ φτάσαμε τρεις μέρες μετά τους υπόλοιπους. Μας έκαναν μια σύντομη ανάκριση στο στρατιωτικό φυλάκιο στα σύνορα και το πρωί μας έστειλαν στο κέντρο υποδοχής προσφύγων σε μια συνοριακή πόλη. Το πτώμα του Αφγανού δεν ξέρω τι το έκαναν. Μας είπαν ότι μετά τις ιατρικές εξετάσεις θα μας ανέκρινε ξανά η αστυνομία και η υπηρεσία μεταναστευσης σχετικά με τις συνθήκες θανάτου του. Στο κέντρο υποδοχής μας έβαλαν σε καραντίνα σε ένα μικρό κτίριο, επέκταση του κυρίως κτιρίου, όπου έμεναν οι υπόλοιποι. Οι Ούγγροι το ονόμαζαν 'καραντέν', που έμοιαζε με την Ιρακινή εκδοχή της λέξης - 'καραντίνα'. Ήταν βρώμικο και γεμάτο Αφγανούς, Άραβες, Κούρδους, Πακιστανούς, Σουδανέζους, Μπαγκλαντεσιανούς, Αφρικάνους και μερικούς Αλβανούς. Οι εξετάσεις κράτησαν ένα μήνα. Το πιο τρομακτικό μέρος της ζωής στην καραντίνα ήταν τα αποτελέσματα των εξετάσεων, καθώς μερικοί από εμάς είχαν φυματίωση ή ψώρα. Αυτοί μεταφέρονταν από την καραντίνα στο νοσοκομείο απομόνωσης, στα όρια της πόλης. Έμεναν εκεί μέχρι να γιατρευτούν. Αυτό φοβόμασταν περισσότερο: όχι την αρρώστια, αλλά το χρόνο που θα περνούσε μέχρι να γιατρευτούμε, που μπορεί να ήταν ενάμιση χρόνος ή και παραπάνω. Οι Ιρακινοί και οι Ιρανοί κορόιδευαν τους φυματικούς και τους ψωριάρηδες γιατί πίστευαν ότι αυτές οι αρρώστιες μόλυναν μόνο Μπαγκλαντεσιανούς, Πακιστανούς, Αφγανούς και Αφρικανούς. Οι εξετάσεις φαινομενικά το επιβεβαίωναν, καθώς οι αρρώστιες των Ιρακινών, των Ιρανών και των Κούρδων ήταν αποκλειστικά αφροδίσια - συγκεκριμένα, η πιο συχνή ήταν η γονόρροια, η οποία όμως μπορούσε να αντιμετωπιστεί μέσα στο κέντρο υποδοχής.

Είχαμε περάσει τα σύνορα Ρουμανίας-Ουγγαρίας με έναν επαγγελματία σωματέμπορο. Όταν ζημέρωνε μας είπε ότι η ομίχλη θα αυξανόταν και ότι θα έπρεπε να είμαστε διαρκώς κοντά ο ένας στον άλλο για να φτάσουμε στον ποταμό, να τον διασχίσουμε και να φτάσουμε σε Ουγγρικό έδαφος. Ο διακινητής μας είπε ότι δεν είχε καμιά υποχρέωση να περιμένει όποιον σταματούσε να περπατάει και ότι θα συνεχίζαμε μέχρι να διαλυθεί η ομίχλη. Κάναμε ό,τι μπορούσαμε για να μην μείνουμε πίσω. Ορκιστήκαμε στους ανακριτές μας ότι ο Αφγανός πέθανε καθώς διέσχισε το ποτάμι. Ήταν πολύ άρρωστος, πνίγηκε και δεν μπορούσαμε να τον σώσουμε, αλλά οι ιατροδικαστικές εξετάσεις έδειχναν ότι πέθανε από στραγγαλισμό. Τους διηγήθηκα με πλήρη ειλικρίνεια και

ακρίβεια τι είχε συμβεί εκείνο το πρωινό μέσα στην ομίχλη. Ο σωματέμπορος είχε πάρει λάθος δρόμο (ή τουλάχιστον αυτό είπε σε εμάς) και δήλωσε ότι θα διανυκτερεύαμε στο δάσος. Μπήκαμε στους υπνόσακούς μας, τουρτουρίζοντας από το κρύο - ρωτήστε και τον Τζέιμς τον Νιγηριανό, τον Μαροκινό ή το γερο-Κούρδο, αυτοί είχαν διασχίσει τον ποταμό πριν από εμάς και μας εξήγησαν τι συνέβη όταν φτάσαμε στην καραντίνα. Ήταν ένα φτηνό κόλπο. Ο σωματέμπορος γνώριζε ότι ο ποταμός απέχει ένα χιλιόμετρο από το δάσος, αλλά το σκάφος που είχε αφήσει για εμάς ένας από τους συνεργάτες του σε κάποιο από τα χωριά στα σύνορα της Ρουμανίας χωρούσε μόνο πέντε άτομα, και έτσι ο διακινητής θα έπρεπε να εγκαταλείψει τρεις από εμάς. Είμαι σίγουρος ότι γνώριζε εξαρχής το πρόβλημα με το σκάφος, προτού καν ξεκινήσουμε το ταξίδι, στο Βουκουρεστί. Ο σωματέμπορος περίμενε κανα μισάωρο αφού είχαμε μπει στους υπνόσακους, και μετά έκανε μια γύρα και μας κλώτσησε απαλά όλους από μια φορά, ελπίζοντας ότι μόνο μερικοί θα ξυπνούσαμε. Αυτή η μέθοδος επιλογής του πέτυχε. Ο Αντέλ Σαλίμ, ο Αφγανός και εγώ κοιμόμασταν βαθιά, ενώ οι άλλοι λαγοκοιμόνταν ή δεν είχαν ύπνο εξαιτίας της παγωνιάς. Κι έτσι μας άφησαν να πεθάνουμε στο δάσος. Όταν ξυπνήσαμε καταλάβαμε ότι μας την είχαν φέρει. Αρχίσαμε να ψάχνουμε τον ποταμό για να περάσουμε μόνοι μας στην Ουγγαρία. Ο Θεός άρχισε να πυκνώνει την ομίχλη ακόμα περισσότερο. Ξαν να το έκανε επίτηδες. Ήρες αργότερα φτάσαμε στον ποταμό. Ο Αφγανός είχε εξαντληθεί από το κρύο και μετά βίας στεκόταν όρθιος. Καιγόταν από τον πυρετό. Ο Αντέλ συμπαθούσε πολύ τον Αφγανό, κι έτσι αρχίσαμε οι δυο μας να τον κουβαλάμε. Ο κακομοίρης είχε μείνει με εμάς και είχε γίνει αδερφός και σύντροφος μας από τότε που τον γνωρίσαμε, όταν περνούσαμε τα βουνά στα σύνορα Ιράν-Τουρκίας. Ο Αντέλ μου είπε να διασχίσω τον ποταμό πρώτος για να δοκιμάσω τα νερά, και μετά να τους φωνάξω από την άλλη όχθη και να τους δώσω οδηγίες για το πώς να περάσουν κι αυτοί χωρίς να χαθούν στην ομίχλη. Ο Αντέλ είπε ότι θα αναλάμβανε τον Αφγανό μονάχος του. Τρέμοντας από το παγωμένο νερό και το κρύο, φώναξα στον Αντέλ από την απέναντι όχθη. Τότε τον άκουσα να βουτάει στο νερό με τον Αφγανό. Συνέχισα να φωνάζω για να τους δείξω το δρόμο και ύστερα από λίγο άκουσα τις κινήσεις τους μέσα στο νερό. Ο Αντέλ φώναξε ότι ο Αφγανός πνιγόταν. Του φώναξα ξανά και τον παρακάλεσα να μη τον εγκαταλείψει. Ο παφλασμός του νερού από τις κινήσεις τους δυνάμωσε, και μετά ησυχία. Ήμουν έτοιμος να ξαναβουτήξω για να τους βοηθήσω, όταν είδα τον Αντέλ να βγαίνει από την ομίχλη, σέρνοντας τον Αφγανό μαζί του, που ήταν νεκρός. Ο Αντέλ ξέσπασε σε κλάματα και εγώ αποφάσισα να μην αφήσουμε πίσω μας το πτώμα του Αφγανού, αν και ο Αντέλ στην αρχή είχε αντιρρήσεις.

Έχουν περάσει τρία χρόνια από τότε. Πλέον δουλεύω στο κέντρο, στη θέση της Ανίσα της Αλβανίδας, που επέστρεψε στη χώρα της. Δουλεύω ως μεταφραστής για την υπηρεσία μεταναστευσης και κάθε πρωί συνοδεύω τους νεοαφικθέντες στην καραντίνα και στο νοσοκομείο. Δεν συμβαίνει τίποτα ενδιαφέρον στη ζωή μου - σκατά, ούρα, εξετάσεις, και όλοι να αρνούνται να γδυθούν μπροστά σε μια γυναίκα γιατρό. Ήθελα να ξεχάσω τους συμπατριώτες μου και να ταιριάξω το ρυθμό της ζωής μου στους αργούς ρυθμούς αυτής της συνοριακής

πόλης. Επισκέπτομαι που και που τον τάφο του Αφγανού, μιας που θάφτηκε στο νεκροταφείο της πόλης κοντά στο κέντρο υποδοχής. Ο τάφος του είναι ο μόνος χωρίς σταυρό. Ο κόσμος που επισκέπτεται το νεκροταφείο κοιτάζει τον τάφο με περιέργεια, για να δει τους στίχους από το Κοράνι που είναι σμιλεμένοι στην ταφόπλακα. Πίνω στο μπαρ κάθε βράδυ. Πλαγιάζω με μια γυναίκα που δουλεύει στο ανθοπωλείο, η οποία με αγαπάει πολύ. Διαβάζω τα νέα στο διαδίκτυο. Μερικές φορές κλαίω όλη νύχτα. Τα τελευταία χρόνια, όμως, δεν έχω τολμήσει να επισκεφτώ τη φυλακή όπου βρίσκεται ο Αντέλ Σαλίμ στην Βουδαπέστη. Μια μέρα αποφάσισα να πάω να τον δω.

Η συνάντηση μας κράτησε λίγα λεπτά μόνο.

‘Δεν καταλαβαίνω ρε συ Αντέλ,’ του είπα. ‘Τι σε είχε πιάσει; Γιατί τον έπνιξες; Δεν ξέρω, μπορεί να ακούγεται τρελό, αλλά γιατί δεν τον άφησες να πνιγεί από μόνος του;’

Μετά από λίγο μου απάντησε, με μίσος, πίσω από τα κάγκελα. ‘Είσαι μαλάκας και ψεύτης. Το όνομα σου είναι Χασάν Μπλασίμ αλλά λες ότι είσαι ο Σαλέμ Χουσεΐν. Και έρχεσαι εδώ να μου κάνεις διάλεξη. Άντε και γαμήσου, αρχίδι.’

Φύσηξε λίγο καπνό από το τσιγάρο του και γύρισε στο κελί του.

Κατά τη διάρκεια της επιστροφής, στο τρένο, ήμουν ταραγμένος και είχα μια άσχημη γεύση στο στόμα μου. Ήθελα να κοιμηθώ αλλά δεν μπορούσα να σταματήσω να σκέφτομαι. Προσπαθούσα να βάλω τα γεγονότα της ζωής μου σε τάξη, αλλά πολλά από αυτά είχαν σβηστεί από τη μνήμη μου: η πρώτη μου συνάντηση με τον Αντέλ Σαλίμ στα νότια της χώρας, το σχέδιο μας να αποδράσουμε από τον στρατιωτικό αποκλεισμό, οι Ιρανοί συνοριοφύλακες που μας συνέλαβαν, τα βασανιστήρια με ηλεκτροσόκ, η συνάντηση μας με τον Αφγανό, το ποτάμι, ο Χασάν Μπλασίμ, τα σύνορα. Το τρένο σταμάτησε σε ένα σταθμό. Πήγα στην τουαλέτα και όταν επέστρεψα βρήκα έναν χοντρό άντρα να κάθεται δίπλα μου. Είχε μαζί του ένα μικρό κλουβί με ένα λευκό ποντίκι μέσα. Χαμήλωσε την εφημερίδα του και με κοίταξε. Τον χαιρέτησα. Έγνεψε και συνέχισε να διαβάζει την εφημερίδα του.

Το τρένο ξεκίνησε και ο άντρας μου έτεινε το χέρι του.

‘Με λένε Σάρο,’ είπε. ‘Αυτό το πανέμορφο ποντικάκι μου το έκανε δώρο η γυναίκα μου. Έχω τα γενέθλια μου. Πενήντα ετών.’

‘Σαλέμ Χουσεΐν,’ είπα και του έδωσα το χέρι μου.

‘Τι παράξενο,’ είπε ο άντρας, περιεργαζόμενος το πρόσωπο μου. ‘Αφού έχω διαβάσει πολλές από τις ιστορίες σας. Είστε συγγραφείς!’

‘Με μπερδεύετε με κάποιον άλλο,’ είπα. ‘Δεν έχω καμία σχέση με το γράψιμο. Είμαι μεταφραστής στην υπηρεσία μετανάστευσης. Είχα γράψει μερικά ποιήματα όταν ήμουν νέος, αλλά ποτέ μου δεν έγραψα οτι-

δήποτε άλλο.’

‘Ίσως... ίσως γράψετε κάτι αργότερα,’ απάντησε.

Δίπλωσε την εφημερίδα του και πρόσθεσε, ‘Γεννήθηκα τη Χροσιά του Ποντικού.’ Άρχισε να μου λέει για τα κινέζικα ζώδια, και ότι στους γεννημένους τη Χροσιά του Ποντικού άρεσε να μιλάνε για τον εαυτό τους και τον τρόπο ζωής τους. Είναι πολύ ευγενικοί αλλά και πολύ φιλόδοξοι, και δύσκολα τα βρίσκουν με ανθρώπους που έχουν γεννηθεί διαφορετικές χρονιές. Τους αρέσουν πολύ οι συζητήσεις και οι διαφωνίες, και το μεγαλύτερο τους πρόβλημα είναι ο εγωισμός τους. Υπέθεσα ότι είχε διαλέξει τη Χροσιά του Ποντικού για τον εαυτό του επειδή τον ενδιέφεραν τα ποντίκια, και όχι επειδή είχε όντως γεννηθεί τότε. Περιέγραφε το ποντίκι σαν ένα ευγενές και εντυπωσιακό πλάσμα, και αρχίσαμε να συζητάμε για τα ποντίκια και τα χαρακτηριστικά τους, καθώς αυτός ο άντρας ήξερε οτιδήποτε σχετιζόταν με αυτά. Η συζήτηση με οδήγησε στο να μιλήσω και για τη δική μου ζωή και για το τι είχε συμβεί με τον Αντέλ Σαλίμ και τον Αφγανό. Θέλοντας να ικανοποιήσω το πάθος του για τα ποντίκια, του είπα ότι μπορούσα να θυμηθώ: όταν ήμουν μικρός ζούσα με την οικογένεια μου σε μια περιοχή που λεγόταν Πλατεία Αεροπορικών Δυνάμεων, δίπλα σε μια στρατιωτική αεροπορική βάση. Ήταν μια βρώμικη περιοχή, γεμάτη με ποντίκια, κατσαρίδες και μύγες. Όλοι προσπαθούσαν να ξεφορτωθούν τα ποντίκια, μάταια. Η μεγάλη μου αδερφή, όπως και οι υπόλοιπες γυναίκες, έβαζε μικρές ξύλινες παγίδες στην κουζίνα. Αν ένα ποντίκι πιανόταν στην παγίδα, θα κατέληγε ζεματισμένο. Η αδερφή μου έβραζε νερό και το έχυνε πάνω στο ποντίκι - μια ιδιαίτερη μορφή εκτέλεσης. Φριχτός θάνατος. Η μυρωδιά βραστού ποντικιού έμενε στο αulή για μέρες. Ο παππούς μου είχε τη δική του μέθοδο. Είχε ένα μακρύ μπαστούνι, στην άκρη του οποίου είχε καρφώσει μερικές πρόκες, και με μια αστραπιαία κίνηση κάρφωνε το ποντίκι, που άρχιζε να ματώνει και να βγάζει απαίσιας στριγγιλιές. Η αδερφή μου δεν ενέκρινε αυτή τη μέθοδο, γιατί το πάτωμα γέμιζε αίματα και, όπως και οι υπόλοιπες γυναίκες στη γειτονιά, προτιμούσε βραστά παρά αιμόφυρτα ποντίκια.

‘Επιτρέψτε μου να σας πω ότι λέτε ψέματα. Αυτά που μου λέτε δεν είναι μνήμες. Ό,τι μου είπατε μόλις, δεν προέρχεται από εκείνη την ιστορία σας, ‘Ο πισινός της γυναίκας μου;’

‘Αν το λέτε εσείς, κύριε Σάρο, έτσι θα είναι,’ είπα, και μετακινήθηκα λίγο στο κάθισμα μου.

Ο άντρας με κοίταξε ήρεμα και είπε, ‘Άκου, νεαρέ μου. Μπορείς να μου πεις ποιός έγραψε, για παράδειγμα, την ιστορία ‘Οι φονιάδες και η πυξίδα;’ Είναι αυτή με το αγόρι από το Πακιστάν που βρίσκει μια ιερή πυξίδα, που περιγράφει πώς τη μετέφερε από το Πακιστάν στο Ιράν, και καταλήγει στο βιασμό του. Ο φίλος σου ο Αντέλ Σαλίμ σκότωσε τον Αφγανό για να αποκτήσει την πυξίδα. Μοιάζει με γρίφο, ή με μια ανόητη ντετεκτιβική ιστορία. Είμαι σίγουρος ότι θα το ξεκαθαρίσεις σε μια άλλη ιστορία. Γιατί δε γράφεις ένα κανονικό μυθιστόρημα, αντί να μας ζαλίζεις με όλους αυτούς τους χαρακτήρες - Άραβες, Κούρδους, Πακιστανούς, Σουδανέ-

ζους, Μπαγκλαντεσιανούς και Αφρικάνους; Ο καθένας τους θα προσφερόταν για μυστηριώδεις, παραδοσιακές ιστορίες. Γιατί στριμώνχνεις όλα αυτά τα ονόματα σε ένα μικρό διήγημα; Άσε την αλήθεια να λάμψει στην απλότητα της. Γιατί να μην ευχαριστιέσαι τη ζωή σου;'

'Κύριε Σάρο, δεν καταλαβαίνω τι μου λέτε. Και τέλος πάντων, μιλάτε για την αλήθεια, και εγώ μισώ οποιονδήποτε λέει αυτή τη λέξη σαν να ήταν προφήτης ή θεός. Ίσως έχετε ακούσει για τον Τζελαλεντίν Ρουμί, τον μουσουλμάνο Σούφι που πέθανε το 1273. Ο Ρουμί λέει, "Η αλήθεια ήταν κάποτε ένας καθρέφτης στα χέρια του Θεού. Ύστερα έπεσε και έσπασε σε χίλια θραύσματα. Ο καθένας μας έχει ένα πολύ μικρό κομματάκι, αλλά ο καθένας πιστεύει ότι κατέχει την πλήρη αλήθεια."

Ο Σάρο απάντησε, 'Τον ξέρω τον φίλο σου το Ρουμί, αλλά δεν άκουσα ποτέ να έχει πει κάτι τέτοιο. Άκου, τα ποντίκια έχουν αχρωματοψία, αλλά διακρίνουν τις σκιές, από το μαύρο μέχρι το άσπρο, και αυτό είναι αρκετό για να βασιστεί κανείς σε κάποιου είδους πραγματικότητα.'

Τότε ο Σάρο σταμάτησε να μιλάει και με άφησε ήσυχο. Έβγαλε ένα κομμάτι τυρί από την τσάντα του και άρχισε να το σπάει σε μικρά κομματάκια και να τα ρίχνει στο κλουβί του ποντικιού.

'Κύριε Σάρο, φαίνεστε για ξένος, όπως εγώ,' του είπα.

'Αλήθεια είναι αυτό. Είμαι από την Τουρκία,' μου είπε, κοιτώντας το ποντίκι του.

'Πανέμορφη χώρα.'

'Αλήθεια,' είπε ο Σάρο.

'Βέβαια.'

'Αφού σιχάθηκες τη διαμονή σου εκεί. Έφαγες σκατά στην Ιστανμπούλ, όπως το έθεσες ο ίδιος. Δούλεψες σα το σκυλί σε εστιατόρια και εργοστάσια για ψίχουλα,' είπε ο Σάρο.

Εξέτασα το πρόσωπο του προσπαθώντας να διακρίνω την προσωπικότητά του.

'Δεν γνωριστήκαμε όπως φαντάζεσαι. Τα πάντα υπάρχουν μέσα σε ιστορίες,' μου είπε ο Σάρο.

'Επανερχόμαστε στη συγγραφή, λοιπόν.'

'Γιατί όχι; Είναι μια εντυπωσιακή ανθρώπινη δραστηριότητα,' είπε ο Σάρο.

'Να σας ρωτήσω κάτι, κύριε Σάρο; Σας ενδιαφέρει η λογοτεχνία; Γράφετε;'

'Όχι, το μόνο που με ενδιαφέρει είναι η ζωή των ποντικιών.'

Το τρένο έκανε ξανά στάση. Ο κύριος Σάρο φόρεσε το παλτό του, πήρε το ποντίκι του και έφυγε.

Ύστερα από λίγο επέστρεψε, και το κεφάλι του πρόβαλε από την πόρτα της καμπίνας. 'Γιατί δεν ανέφερες το αληθινό σου όνομα σε εκείνη την ιστορία;' με ρώτησε. 'Ο φίλος σου ο Ρουμί έχει πει, "Δεν υπάρχει φαντασία σ' αυτό τον κόσμο δίχως αλήθεια."

'Ο Ρουμί έχει πει, επίσης, "Είδες την εικόνα μα έχασες το νόημα," απάντησα. 'Ήθελα να του ζητήσω να μη με αφήσει μόνο μου.

'Μα εγώ μισώ τους αρουραίους,' μου απάντησε ο Σάρο.

Το τρένο ξεκίνησε. Το δόντι μου πονούσε. Πήρα μια ασπιρίνη και προσπάθησα να χαλαρώσω. Ξεφύλλισα την εφημερίδα χωρίς ενδιαφέρον. Στο οπισθόφυλλο διάβασα μια είδηση για μια περίπτωση δηλητηρίασης:

Την προηγούμενη εβδομάδα μια γυναίκα από το Βέλγιο σάλπαρε με το σκάφος της, συνοδευόμενη μόνο από το σκύλο της και μερικά κουτάκια Κόκα-Κόλα, που ήταν το αγαπημένο της ρόφημα. Όταν βγήκε στα ανοιχτά, η γυναίκα έβαλε τα κουτάκια στο ψυγείο του σκάφους και ύστερα, σύμφωνα με τις αναφορές της αστυνομίας, άρχισε να παίζει με το σκύλο και να του τρίβει έντονα το πέος. Την επόμενη μέρα η γυναίκα μεταφέρθηκε στο νοσοκομείο και νοσηλεύτηκε στην εντατική. Πέθανε τρεις μέρες αργότερα. Ύστερα από μετα θάνατον εξέταση, και προτού ο σκύλος της δοθεί σε ένα καταφύγιο για αδέσποτα, αποκαλύφθηκε ότι η αιτία της αρρώστιας της ήταν ούρα αρουραίου πάνω στα κουτάκια της Κόκα-Κόλα, που μόλυναν τη γυναίκα με ένα θανατηφόρο σπειροχαιτικό παθογόνο. Στα πλαίσια της έρευνας, η αστυνομία και επιθεωρητές του Υπουργείου Υγείας επισκέφτηκαν το σουπερμάρκετ όπου η γυναίκα αγό-

Μετάφραση: Όχι Εγώ